

(Hekayə)

Siddəli göy gurultusuna benzəyən axial səs dünyanı başına götürdü. Gecənin bir ələmi xəstəxana binası birdən-birə erib-qalmaqala, ulanlı havada lütvər salmış bələk gəmisini kimi yırtılmağa başladı...

Professor tələmədən yatağında diləldi, diləkəndi və bir müddət beləcə, təpən-məz qaktı. Bədəni gərilmişdi, ucanırdı, aynında iir bər damcları pıçılamaşdı, amma üzündə lütvəl, elinasız bir lütvə vardı - bu lütvələrə öyrənmişdi. Oxuması adamın ağıl kanı: hələdə, ayda bir yuxuda təkrarlanan panik lütvələr belə onu tələşə sala bilirdi. Hər halda özünə belə gəlirdi. Azından, lütməsi lütvədə, ilk vaxtlardakı kimi, hövülənib lütmən-köyməkə çöb qaçmırdı.

Kirimişcə beynini doblurmuş gurultu-patirinin qəlib gəlməsini gözdü. Sonra qəlib yerinin içində oturdu, əlini uzadı lütmənin üstündəki yarımqışu səkəni götürdü, hiçqana-hiçqana qurucub yerini rahatlayandan sonra suyu başına çəkdi.

"Suyun da dadı qalmayıb!" - üzbəüz güzgüdəki əksinin üzündən oxudu. Güzgüdən ona saçları pıtlamış, ovurdları batmış, toranlıqda xortdana oxşayan sısqı bir adam baxırdı.

"Sü hemirkdir, sənin ağzının dadı qacıb!" - ürayində ona etiraz elədi.

Etiraz eləmək Professorun şakeriydi, daha doğrusu, canında-qanında yeddi etiraz eləmək. İrad bildirmədən, miz qoymadan heç hədiyyə də götürməzdi. Bu xasiyyətdən özünün də xoşu gəlmirdi, ancaq neyləməli, can çıxar, xasiyyət çıxmaz! Öz-özünə ucadan danışmağı isə təzə tapmışdı. Amma danışmaq da var, danışmaq da - son vaxtlar cürbəcür parazit sözlər, qarqonizmlər, gülme-lik nidalər, yağlı-buğlu söylüşlər dilinə dərasmışdı. Öz-özünə danışarkən dramatik pafosla əl-qolunu ölçməsi də bir yandan. Pəzişin ki, neçə-neçə hekayə və romanlar müəllif olan, ölkədə az qala, ədəb mizanı sayılan birisi üçün belə şeylər təzə tapmışdı. He, "Professor" onun yalnız ayaması idi, tanış-biliş onu bu adla çağırırdı. Ayama isə, məlum olduğu kimi, doğuluşdan müftə verilən ad deyil, onu qandanımaq lazımdır. Yazı-pozu əhlinin çoxundan fərqli olaraq, fəlsəfəyə və sosiologiyaya aid beş-üç kitab oxuduğuna görə onu bu adla çağırırdılar. Biz də onu belə adlandıracıyıq.

Dədiyimiz kimi, Professor şəhərdə sayılıb-seçilən adam idi, məclislərdə onu başa çəkər, ağır layır, yazılardan sitalar gətirirdilər. Bir sözlə, hörmətini saxlayan çox, bir sözünü iki eləyən yox. Beləcə şad-xürəm ömür sürdüüyü yerdə hər şey alt-üst oldu, özünə danışmaq mərazinə tutuldu. Dünyəne qəder onu görəndə ağzı qulağının dibinə gədən dost-aşna ondan yan gəzməyə başladı, çünki heç kəs Professorun daxili dialoqunun qəhrəmanına çevrilib, adının dünyayla bir olmasını istəmədi.

Professor boğaza yığılmışdı, öyrəşdiyi həyata yenidən qovuşmaq üçün hər şeyindən keçməyə hazır idi. Çünki hər şeyə şükür edəcək qəder fatalist adam deyildi Professor.

Qərübə azamış, sizə deyim. Ağzını açan kimi bilirdi ki, adam özündə deyil. Bəli, insanın ağıllı olduğunu ömür boyu görməyə bilərlər, amma dəli olunca, iki deqçəyə seziqlər. Professor yaşının bu çağında dəli olmaqdan, bundan da çox dəli kimi ad çıxarmaqlardan qorxurdu. Dağların arasındakı bu ictimiaslaşmış xəstəxanaya da, dostlarının məsləhəti ilə, özünü tarazlamaq, mümkün olsa, düşüüylə beladan qurtulmaq üçün gəlmişdi.

Səhəri gündüzlü aqıl. Yataqda qurucumaqlan bezi, xoruzun birinci barındaca qalmaq, həyələ düşdü. Xəstəxananın həyəli şam ağacları və rəngbərang güllə kolun ibəhatlənmişdi. Sənin meh əsidi. Ağacın çalırını, xəlifə yelənir, sanki salamlaşırdılar. Həyətin o başındakı qarovulçu köşkünün yüngül musiqi səsi gəlirdi. Birdən-birə professor ələ gəlirdi ki, bu musiqi hardansa, şələqənin arasından süzülüb gəlir, həm də bu ələ-bələ melodiyaya deyil, çox yaxında baş verəcək hansısa möhtəşəm bir vəqərin prelyudiyasıdır.

Xırda addımlarla gedib, köşkün yanında ki skamyada əyləşdi, gözlerini yumub musiqini dinləməyə başladı. Həzin musiqi meditasiya ilə məşğul olduğu vaxtlar yadına saldı. İstər-istəməz, son illərdə çəkdiqlərini xatırladı. Öz-özünə danışmağa başladığı vaxtdan bu yana nələrlə məşğul olmaşmışdı: ...yoqa... fəlsəfə... ezoterika... meditasiya... Təbii, ənənəvi təbabətdən əlini üzəndən sonra. Fikirleşdi ki, bizim həkimlər kollektiv Xirondur, adamları sadəcə çayın o tərəfinə keçimləklə məşğuldur, başqa heç nə əllərindən gəlmir... Ona meditasiya etməyi öyrədən sonuncu

həkimə bir etik pul xərdəyə də, çakrası açılmamışdı. "Sənin həkim ananı..." - ürayində dediklərinə yağlı bir söylüş də əlavə elədi. - Hi-hi-hi... Allah qüvvət versin, Professor!

Burada tək olduğunu zənn edən Professor səse diksindi, çevrilib baxanda dünən-sırağagün tanış olduğu qarovulçunu gördü. Bəstəboy, qarışın qarovulçu onun üç-dörd addımlığında ağca söykənib, siqaret çəkər, bic-bic gülümsünürdü.

- M..məne b..bax! - Professor hirsindən kəkələdi, ürayindən keçdi ki, onu aclasın, bu vəcəzə yerini göstərsin. Amma səhərin gözü açılmamış qanqaraqıçlıq salmaq istəmədiyindən - həm də, belə baxanda, qarovulçu neyləmişdi ki? - yumşaq səslə soruşdu: - Nədir, adamların fikrini oxuyursan?

- Ola bilər! - qarovulçu özünü o yerə qoymadı, - amma buna ehtiyac olmadı, çünki ucadan danışdırınız...

- He, nolar! - Professor duruxdu. - Amma yenə də, başqalarının ağzını güdmək doğru iş deyil.

Qarovulçu tövrünü pozmadan siqaretindən bir qullab vurdu, qıymışa-qıymışa gəlib onun oturduğu skamyaya əyləşdi.

- Günah mənə deyil, Professor, - o dedi, - sizin ağzınızın bağı qaçıb, dilinizi özünüzdə saxlaya bilərsiniz.

Professor zəndə onun sirsifətinə, ayın başına baxdı, birdən-birə ona ələ gəlirdi ki, bu hərızə qarovulçunu hardansa görüb, hardansa tanıyır. Amma nə ilah əbdi, yadına sala bilmədi. Lənət şeytanə, yadlaş da quruyur! Və bu, heç yaxşı ələmələ oxşamır. Canına vicvəcə düşdü, üzəndi, suqub qaktı. Hardansa oxumuşdu ki, fəhmli insanlar ölümün nəfəsini əvələkdən hiss eləyir. Bəzilərinin ürayinə damır, bəzisi də sadəcə ələmələlərinə xəbərdardır. Əslində bu ələmələlərdə də çox deyil: kiminin ayaqları tutulur, gözü zəilliyir, kiminin qulaqları eşitməkdən qalır, yaddaş şadərəyə çevrilir... Bələ çaxırdı ki, Professorun vücudunun ilməsi qaçdı, özü də ən hassas yerindən - arıq yaddaş ələ gəlirdi. Təbii, dilsünməsiyəzdir, isədiyin qədr basıb-bağlaya bilərsən, amma bədən dil yalan danışmağı bacarmır. Hm... hər şey o düşündüyü kimidirsə, deməli, işlər firqədir...

Qarovulçunun bərkədən böğəzini antladığını eşidincə, ələ bil, yuxudan ayıldı.

- Üz istəyirəm, Professor, - qarovulçunun səsi sanki qeybdən gəlirdi, - belə ələbətsiz görünmək istəməzdim, amma... necə deyim? Məncə, sizə köməyim dəyə bilər...

- He?.. - Porofessor ayrı-ayrı ona baxdı. Bu adam qarovulçudan çox qarovulçuya, firsətəli ölüsuyana oxşayırdı. O, avropalları sovxasının satıldığı "sekond hənd" mağazalarından geyinib ədə satan, burnunu hər yerə soxan, məsləhət verməkdən ötrü ürayinə gədən bu vətən övədi tipini yaxşı tanıyırdı. Bələlərinə görə gözü yox idi. Qarovulçu budaqlarından rəngbərang parçalar sallanan pir ağacına oxşayırdı. "Yaramaz köpəyoğlu, bir bunun idiməne bax!" - fikirləşdi.

Qarovulçu üzünü tırışutdu, Professorun üzünə baxa-baxa başını yələdi. Siqaretindən bir qullab da vurub, üstüsünü onun sifətinə üfledi.

- Yaramaz köpəyoğlu, he?.. Məne deirsiniz?

Professoru sanki elektrik vurdu, yerindən dik atıldı. Bildi ki, yenə sarsaqayıb, yeni ürayındakıları ucadan bəyan eləyib. Matdimatdim qarovulçunun üzünə dikildi, xəcalətlə gülümsədi: "Yox, yox, sizi nəzərdə tutmurdum!"

- Sizdən incimirəm, - qarovulçu boğuc səslə dedi. Hiss olunurdu ki, hirsini güdə cılovlayır. - Sizin kimilərdən incimək günahdır. Amma yenə də ağzınızı artırmasınız yaxşıdır... Xahiş edirəm, bir deqçəliyə heç nə fikirləşməyin, sadəcə qulaq asın, yaxşımı? Yəne deyirəm, sizə kömək eləyə bilərəm. Özü də havayı, sizdən heç nə istəmirəm, mənə başa düşürsünüz? Əvvəlki kimi, yalnız özünüz istəyəndə danışıcaqsınız. Ne deirsiniz?

- Heç bilmirəm nə deyim! Sən yaxşı adama oxşayırsan, görürəm ürayindən təpir, kömək eləmək istəyirsən, amma... - Professor mızıldandı.

- Bilirəm, fikirləşirsiniz ki...

- Heç nə fikirləşmirəm, - Professor tələsik ayağa qalxdı, - belə söhbətlərdən xoşum

gəlmir. Mistika, türkeçərə, filan mənlik deyil, heç kəs kimin kərəmətinə inanmıram. Bax, belə dostum. Bağışla, mən gətməliyəm, bir azdan proseduralar başlayacaq, gecikməyim.

Professor sağollaşdı, xırda addımlarla xəstəxana binasına sarı gətməyə başladı. Əhvali pozulmuşdu, bayaq ruhunu oxşayan yumşaq musiqi indiqulaqlarını cırmaqlayırdı. - O prosedurların xeyri yoxdur, a kişi! - Arxadan qarovulçunun səsi eşidildi. - Bunu sizə mən deyirəm. Prosedurlardan mədəd uman sizin kimiləri çox görmüşəm. Amma yenə də özünüz bilirsiniz...

Professor özünü eşitməziyə vurdu. Addımlarını yeyinlədi, oradan uzaqlaşdı.

Ertəsi gün öz çığırısına yuxudan oyanırdı. Bilinmir haraya, niyə? Sövlə dimaşıdığı yerdə nərdivanın pillələrindən biri qırıldı, ayağı boş qıxdı; üstəlik, nərdivanı söykədiyi divar da qşıldan böyük bir gurultuyla uçulub dağıldı. Professor kələ-mayallaq gəldi, bağıra-bağıra dibsiz bir uçuruma yuvarlanmağa başladı...

Yenə qar-tər içində oyanırdı. Böyük bir qəzadan sağ qurtulmuş adamlar kimi, matməttəl, heysiz, bir müddət yerində uzanırdı. Deyəsən, düz-əməlli yatmaq da ona haram olmuşdu, hər gün yuxudan kal oyanırdı.

Etimad Başkeçid

di. Qaxıb, ayağını sürüyə-sürüyə, pəncərəyə yaxınlaşdı. Həyətdə ins-cins gözə dəymirdi. Aydınlıq gecədə ağaclar nəhəng, hüznü insan siluetlərini xatırladırdı. Sanki

Günəş topla mənim üçün

qaçırılmış firsətlər, boğulmuş duyğular, boşuna yaşanmış həyatlar burada maddiləşmişdi. Onların arasında bir tanış siluet gördü, heyl pəncərələrə san boylanır, gürünməyən gözyləriyə kimisə arayırdı. Onu hardan tanıdığını xatırlamağa belə cəhd eləmədi, onsuz da yadına düşməyəcəkdi. Professor artıq həyatının böyük bir hissəsini unutmuşdu. Hərdən ona ələ gəlirdi ki, hamı kimi yavaş-yavaş yox, birdən-birə böyüyüb...

Həyətdə ins-cins gözə dəymirdi. Sövlə-təbii qarovulçu köşkünə san boylanırdı. Orada da heç kəs yox idi. Köşkün işığı yanmırdı. Köşkdən bir az aralıdakı gölməçenin yanında zil-qara çöl quşu gördü. Quş bir ayağı üstə dayanıb, başını qanadının altına qoymuşdu; qararılıqdan tökülmiş heykəlcikəyə benzeyirdi. Professor birdən-birə səbəbsiz yerə kövrəldi, pəncərədən baxa-baxa ağlamsındı. Allahın heyvanına paxıllığı tutdu: bəxtəvər! Ağzı var, dili yox. Eh, "susmaq qızıldır" ibarəsini adı nitq fiquru kimi qəbul etdiyi günlər vardı, hani o günlər?

Xəstəxana xalətini çiyinə atdı, palatının qapısını kirimişcə aralayıb, dehlizə, oradan da, növbəti sanitarın ironik baxışlarının müşayiəti ilə, həyətdə qıxdı. Ayaqları onu düz qarovulçu köşkünün yanına gətirdi. Skamyaya əyləşib, səssizliyə qulaq kəsildi. Bir azdan qara buludlar Ayın qarşısını tutdu, hər tərəf zillmətə qarq oldu. Növbəti həkimin pəncərəsindən sızan zəif işıq olmasaydı, zənn edərdin ki, həyat dayanıb. Qəfildən yağış çisələdi. Qaxıb getmək istəyəndə, lap yaxından qarovulçunun səsinə eşitdi:

- Professor, buranı yağış tutmur, gəlin, burada daldalanın!

Professor səslə gələn tərəfə çevrildi, amma nə qəder diqqətlə baxsa da, heç nə görmədi. Sanki danışan qararılıq özü idi. Sonra şimşək çaxdı. Dalbadal çaxan şimşək işığında gördü ki, qarovulçu köşkün pərvazının altında oturub, ona ələ eləyir.

- Gəlin, gəlin!

Başqa vaxt, fəlek qamını yerə qoysa, Professor gedib, gecəyansı hansısa qarovulçunun köşkünə sığınmazdı. İllah da, dəli köynəyini xatırladan zolaqlı xəstəxana xalətində. Özü də, danışımağı yenəcə öyrənmiş tutuquşu kimi, ağzına gələni qınlıqda-qınlıqda. Gələndən baxan nə deyirdi? Amma indiki bəş şeylər Professorun eyninə deyildi. Hiss edirdi ki, buraya təsadüfən gəlib qalmayıb, bu qarovulçu da pərvazın altında ələ-bələ oturmaıy. Belkə də, instinktini onu buraya gətirmişdi - "dünyanın işini bilmək olmaz, mənəndə heç yoxdur? Qoy bir qarovulçunun da fəzilətini yoxlayaq" deyər.

Professor, guya ələsizliqdan, ağır-ağır qaxıb, qarovulçu köşkünə san gəldi. Yağış get-gədə gücləndirdi. Ara vermədən şimşək çaxır, ildırımalar şaqıldayırdı.

- Amma nə yağır! - Professor özünü pərvazın altına saldı. - Bu yerlərin yağışından yoxdur. Şəhərdə yağışa da həsrət qalmışdır. - Əşşi, şəhərin falını açmayın. Şəhərdə

kimin üzünə yağsın axı? - qarovulçu ona yer göstərdi.

- Necə yeni?

- Yağış adı təbiət hadisəsi deyil, Professor, Allahın lütfüdür. Nəyə görəsə, kiminsə üzünə yağır.

- Hm... - Professor alındı. - Demək istəyirsən, o boyda şəhərdə Allahın yağışını haqq edən yoxdur?

- Bilmirəm. Mən faktlardan çıxış edirəm. - Yağışın şəhərə az-az yağması faktındanmı? - Professor başını yələdi.

- Yox, bu, sadəcə nəticədir... - qarovulçu qaxıb siqaret yandırdı. - Bilirsiniz, şəhərlər mənə Gideon Rabinin üzsüz portretlərini xatırladır. Üzəri ohmadığından, hamısı bir-birinə oxşayır. Yağış göndərən də qalır mələtlə ki...

- Aydınlır! - Professor onun sözünü kəsdi.

Deyəsən, qarovulçu onunla məzələlənirdi. "Bundan adama xeyir gəlməz!" - fikirləşdi. Buraya gəldiyinə pəşman oldu. Qanlı-qanlı qarovulçunun üzünə baxdı, amma heç nə demədi. Sövlə-təbii hiss əbdi ki, ona dil çatdırıla bilməyəcək. Təsliləkdən yağış da ara vermirdi ki, bir bəhanəyə durub gəlsin. Dayan! Gideon Rabin ha! Balam, bu lütlüğü qarovulçu hara, Rabin hara? Doğrudanmı bu metafira qarovulçunun öz təxayülündə yaranıb? Marağ onu götürdü.

- Sizi tanıyıram, - Professor yorğun səslə dedi, - mənə ələ gəlir ki, tanıyıram. Əvvəllər sizinlə görüşməmişəm?

- Dünya ələ də böyük yer deyil, bələ də görüşmüşük...

- Şeir yazırsınız? Hekayə...

- Yox, belə şeylərdən uzağam. Özünüzü yormayın, Professor, bu, heç nəyi deyis-mir.

Yağış kəsdi, buna bənd imiş kimi, hava da yavaş-yavaş işıqlaşdı. Quşların nizamsız çığırılan bir-birinə qarışdı. Sanki nəhəng bir orkestr konsert öncəsi aletləri kökləyirdi. Xəstəxananın həyatında adamlar gürünməyə başladı: bu saatda kimi səhər-səhər təmiz hava almağa qıxdı, kimi də siqaret çəkməyə.

Gəlməyə hazırlaşan Professor sakitcə ayağa qalxdı, yuxandan aşağı qarovulçunu süzdü.

- Dostum, kimsən, neçisən, bilmirəm, - dedi, - birəcə onu bilirəm ki, bu dünyada bir çimdik duzdan da xətri var, bir tike qorəyin də. Deyirəm, bələ haçansa görüşmüşük, tanış-sıç. Birdən ələ bilərsən yekəxanalıq eləyirəm, filan... Özümü yuxandan aparın... Ələ deyil, ələ deyil... hələlik, sağ ol, sağ ol!

Professor yenəcə yola düzəlmişdi ki, ayağı nəyəsə ilışdi, tırtap yerə sərildi; başı daşa dəydi. Allahdan ləpik daşdı, amma yenə də Professorun beyni silkələndi, gözündən qığılom ələndi. Qarovulçu özünü yetirib, ayağa qalmaqına kömək elədi.

- Mən özüm, mən özüm! - Professor hiçqına-hiçqına qalxdı.

- Əşşi, olan şeydir! Sizə müjdəm var, - qarovulçu onun üzünə zilləndi, - bu gündən sağalmağa başlayırsınız. Həkimlərin adına çəməyəsınız hal!

Professor istehzayla gülümsünüb, əlini yələdi. Adam nə şəkildəsə mənə kömək elədiyini düşüürsə, ne ziyanı? Qoy düşünsün...

O, palataya san addımlamaqdaykən, qarovulçunun batareyaya ələ işləyən tranzistorundan ətrafda pərdə-pərdə məhni sədalən yayılmağa başladı:

Səhər yeli, çax dağlara, Günəş topla mənim üçün...

Qəfildən külek qopdu, Allahdan olan kimi! Bir anlıq ona ələ gəlirdi ki, ağacların arasından uğultuyla keçib gədən külek bu anonim xahişi yerinə yetirməyə tələsir. Birdən-birə canına qərübə bir yüngüllük gəldi. Hiss etdi ki, əhvalı yaxşılaşır, nəşəsi durulur. Fikirləşdi ki, deyəsən, işləri düzəlməyə doğru gedir axı!

Professor, demək olar, hər gün qarovulçunun yanında gedir, bütün boş vaxtını orada keçirirdi. Qarovulçu yaxşı həmsöhbət idi, yer-göy, ərs-gürş, onunla hər mövzuda danışa bilərdin. Bununla belə, qarovulçu danışımaq üçün əklən-ayaqdan gədən adamlardan deyildi. Öz həyatından isə, ümumiyyətlə danışırdı. Professor da çox üstünə gətirmirdi - şəxsi həyat şəxsi həyatıdır! Sadəcə

o, bir yazıçı kimi onun hansı insan tipinə aid olduğunu özü üçün müəyyənleşdirmək istəyirdi. Axı sənətkar insan tipləri ilə işləyir, onların sərgüleştinə yazır, yoxsa hansısa əhvalatı hekayə və ya roman adlandırmıqla deyil!

Uzun-uzadı baş sındırmalı olmadı. Hardansa oxumuşdu ki, dünyada yeni meyl yaranıb, bir də baxırsan, heç nədən kortuq çəkməyən, şəhərdə özünə güzəran qummuş birisi gül kimi rahat həyatı qoyub, kəndə gedir, guşənışın olur. Əvvəlki həyatını həyat saymır. Professor özlüyündə yəqinleşdirmişdi ki, qarovulçu həmin qərübə adamlardandır. Yeni bu dünyanın adamı deyil.

Professorun günbəgün deyil, saatbasaat yaxılaşdığını görəndə qarovulçu bir dəfə Piqmalion ədəsiylə dedi:

- Gördünüz? Sizə demişdim, sağalacaqsınız!

- He, görünür, öncəgörüüyün də var, - Professor özünü o yerə qoymadı.

- Yox, gələcəyi görə bilmək üçün kor olmasın, Homer kimi, Vanqa kimi, nə bilim, Kor Aşıq kimi. Mənimsə gözələrim görür...

- Qulağı olan eşidir, gözü olan görür. - Professor hardansa İncilin sözlərini xatırladı, dilini sürüyə-sürüyə, nəse demək xətrinə dedi.

- Müqəddəs kitablar bir-birinə zidd fikirlərə doludur. Bələ də ələ ona görə bu kitablara müdrilik mənbəyi kimi baxırlar... - qarovulçu mızıldandı.

Professor hər keçən gün özünü daha yaxşı hiss edirdi. Artıq xəstəxananın həyətinə, koridorlarında, yeməkxanasında öz-özünə hündürdən danışa-danışa doləşən adamlara, necə dəyərlər, kənardan baxa bilirdi. İlahi, sanki ölkənin bütün gəvəzə, naçqal, söylüşçül adamlarını buraya toplamışdılar! Xüsusen də yeməkxanada havada uçuşan sözlər, marçılı və çəngəl-qaşqı səsləri bir-birinə qarışır, ağız deyeni qulaq eşitmirdi. Professor fikir verməmişdi ki, bunların çoxu bir-birindən seçilmir, hamısı orta yaşlarında, qarın bəğlamış adamlardır, irili-xırdalı köhnə qum saatlarına oxşayırlar.

Gün keçdi, ay dolandı, Professor sağaldı. Vaxtilə həkimlərdən hansısa öz-özünə danışımağa başlandı, ömürün axınını kimi danışıcaqsan. Yəni boş yerə özünü yormasın. Amma yox, demək ki, Alah istəyəndə olur. Üstəlik, bu həngəmədən kənt çaxmışdır. Öz-özünə danışımağa başladığı vaxtdan bu yana yaşadıqları bərədə kitab yazmağı qərar almışdır. Bu, onun ən yaxşı kitabı olacaqdır. Daha doğrusu, bu, yeganə kitabı olacaqdır Professorun, çünki indiyəqən yazdığı hər şeydən imtina eləmək fikrindəydi...

Xəstəxanadan çıxmağına bir gün qalmış sonuncu dəfə gedib qarovulçuya baş çəkdi. Oturub oradan-burdan söhbətlaşdılar. Professor əlinin hər şeydən üzöldüyü, ümidini itirdiyi, özünə ucuz ölüm arzuladığı günləri xatırladı. Onda qarovulçu zarafatla ona "Üreyinizə salmayın, Professor, - demişdi, - bu, dahilərin xəstəliyidir. Eynşteyn saatlarla oturub, öz-özünə danışırmış. Filan-filanəslər də onun kimi". Sonra da əlavə etmişdi ki: "Boş yerə özünüze ölüm arzulamayın, Allah insanın xor baxdığı, ağız büzdüyü hər şeyi özünə yaşadır, yalnız bundan sonra canını alır!"

Ertəsi gün Professor erkəndan qalxdı. Yır-yığış eləyib, sağollaşmaq üçün baş həkimin otağına gətdi. Həkim onu görünce:

- Deməli, gedirsiniz, Professor, - dedi. - Təbrik edirəm, özünüzu qoruyun, hər şeyi dərddə eləməyin özünüze.

Professor həkimə dil-əğiz elədi.

- Sizdən kiçik bir xahişim olacaq, həkim, - Professor həkimin əlini sıxıb, qılıqlı səslə dedi.

- Buyurun!

- qarovulçu köşkünə işıq çəkdirin. O kişi əxşamlar qararılıqda oturur...

- qarovulçu köşkünə? Hansı qarovulçu? Mühafizəçiləri deyirsiniz? - Həkim təəcüblə ona baxdı.

- Yox, həyatın o başındakı tikili var ha, qarovulçu...

Professor sözünün təxasını gətirmədi. Birdən-birə duruxdu, tez-tez udqunmağa başladı, rəngi avazıdı. Tələm-tələsik həkimlə sağollaşdı, az qala, qaça-qaça həyətdə qıxdı. Elədir ki var, burada qarovulçu köşkü-filan yox idi... Onun yerində nəhəng palid ağac bitmişdi. Suyu süzülə-süzülə dönlüb çıxışa san yönəldi. Hardansa həzin mahnı səsi gəlirdi:

Havadakı quş izindən, Gecəni göy üzündən, Günəş topla mənim üçün, Günəş topla mənim üçün...